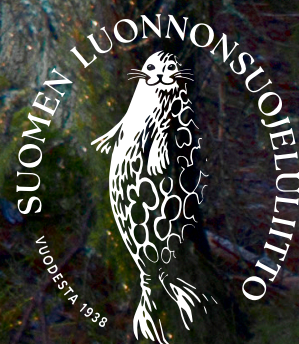

Metsäsektorin oikeudenmukainen siirtymä kohti maltillisempia hakkuutasoja

*Kirjoittanut Nelli Immonen, Hanna Aho, Edda Sundström,
Liisa Toopakka ja Antti Heikkinen*

Johdanto

Metsäsektorin siirtymä kohti ympäristön näkökulmasta kestävää hakkuutasoa täytyy tehdä hallitusti ja sosiaalisesti oikeudenmukaisesti. Siirtymä on välttämätön hiilinielujen elpymisen ja metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisen vuoksi,¹ mutta jos sitä ei tehdä suunnitelmallisesti, yhteiskunnan tukitoimia ei voida kohdentaa oikein.

Metsäsektorin oikeudenmukaisen siirtymän onnistuminen edellyttää laajaa yhteistyötä. Valtion rooli on tarjota selkeää sääntelyä ja ohjausta, sekä varmistaa, että sosiaalinen tuki turvataan siirtymän aikana. Metsäsektorin työnantajien ja edunvalvojien vastuulla on osallistua oikeudenmukaisen siirtymän toteuttamiseen. Rohkeasti uudistuva ja kestävä kehityksen periaatteiden mukainen metsäala on teollisuuden pitkän aikavälin kilpailukyvyn kannalta välttämätön.

Siirtymän oikeudenmukaisuus edellyttää ennakointia ja suunnitelmien laatimista. Oikeudenmukainen siirtymä ei koske ainoastaan ihmisiä ja työpaikkoja, vaan sen tulee myös vahvistaa hiilinieluja ja suojella luonnon monimuotoisuutta.

Tämän politiikkasuosituksen tarkoituksena on tarjota konkreettisia suuntaviivoja, joilla metsien käyttö voidaan sopeuttaa ympäristön ja ihmisten kannalta hallitusti, ennakoitavasti ja oikeudenmukaisesti.

Metsäsektori ilmaston, luonnon ja työllisyyden näkökulmasta

Metsillä on keskeinen merkitys ilmastokriisin hillinnässä, luontokadon pysäyttämisessä ja Suomen kansantaloudessa. Ne toimivat hiilinieluinä sitomalla ilmakehästä hiilidioksidia puustoon ja maaperään ja hidastavat siten ilmaston kuumenemista. Samalla metsät myös varjelevat monimuotoista luontoa.²

Metsäsektori on ollut myös yksi Suomen talouden kivijaloista luoden arvonlisää ja työpaikkoja. Vuonna 2024 metsäsektori työllisti yhteensä noin 58 000 ihmistä.³ Metsäsektorin työllistävyys on kuitenkin vähentynyt noin 10 000 henkilöllä 2010-luvun alkupuolelta tähän päivään, vaikka hakkuut ovat kasvaneet merkittävästi. Metsäsektorin työllisyyttä tarkasteltaessa on myös huomioitava, että ulkomalaisen kausityövoiman merkitys metsäalalla on merkittävä.⁴ Ulkomaisen työvoiman käyttöön liittyy myös huolia työoloista.^{5,6}

”Suomen metsien hiilinielut ovat romahtaneet, ja metsien talouskäytöllä on tässä keskeinen rooli.

Suomen metsien hiilinielut ovat romahtaneet, ja metsien talouskäytöllä on tässä keskeinen rooli. Metsien hakkuukertymät ovat olleet hiilinielun kannalta kestävämmällä tasolla jo yli vuosikymmenen ajan. Vuoden 2025 lopussa julkaistujen Luonnonvarakeskuksen ennakkotietojen mukaan maankäyttösektori muuttui ensimmäisen kerran päästölähteeksi vuonna 2018. Metsämaan nettohielu on kutistunut vuodesta 2010 lähtien ja se on ollut lähellä nollaa 2020-luvun ajan.⁷

¹ Suomen ilmastopaneeli & Suomen luontopaneeli, 2026

² Suomen lajien punainen lista, 2019

³ Biotalous lukuina

⁴ Metsäteollisuus, 2025

⁵ Helsingin Sanomat 14.11.2025

⁶ Yle 9.5.2025

Metsien kestävämmien hakkuutasojen rooli hiilinielujen kutistumisessa on ollut tiedossa jo vuosikymmenen ajan⁸, ja tutkijat ovat jo aiemmin varoittaneet siitä.⁹ Tästä huolimatta hakkuukertymiä ei ole sopeutettu ilmaston ja luonnon kantokyvyn rajoihin.

Metsänielun palauttaminen edellyttää maltillisempia hakkuutasoja

Hiilinielujen romahdus uhkaa Suomen mahdollisuuksia saavuttaa ilmastolain mukainen hiilineutraaliustavoite vuoteen 2035 mennessä. Suomen ilmastopaneelin ja Suomen Luontopaneelin yhteisraportti osoittaa, että Suomen ilmasto- ja luontotavoitteiden samanaikainen saavuttaminen ei ole mahdollista viime vuosien noin 73 miljoonan kuutiometrin vuotuisella hakkuumäärällä. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää hakkuuiden maltillistamista 60 miljoonaan kuutiometriin vuodessa sekä tiukasti suojeltujen metsämaan metsien määrän merkittävää kasvattamista.¹⁰ Myös Suomen ympäristökeskus on esittänyt vuonna 2024, että kestävä hakkuutaso hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi voisi olla noin 60 miljoonaa kuutiota vuodessa.¹¹ Alempi hakkuutaso vahvistaisi hiilinieluja ja toisi samalla hyötyjä luonnon monimuotoisuudelle.¹² Luonnonsuojeluliitto vaatii metsähakkuuiden maltillistamista nykyisestä noin 55–60 miljoonaan kuutioon vuodessa.

Metsäsektorilla on useita toimijoita ja ryhmiä, joihin hakkuutason laskeminen vaikuttaisi. Metsäsektoriin kuuluu metsätalous, jossa metsien käsittely, puunkorjuu ja puun myyminen ovat keskeisiä toimintoja, sekä metsä- ja puutuoteteollisuus, jossa puuta jalostetaan tuotteiksi, kuten sahatavaraksi, levyiksi, selluksi, paperiksi ja kartongiksi. Lisäksi metsäsektoriin luetaan energiantuotanto, jossa puupohjaisia lämpövoimaloita ja bioenergiaa hyödynnetään osana uusiutuvien energialähteiden kokonaisuutta.

⁷ Luke, 2025⁸ Luonnonsuojelija 2024 ”Hakkuuiden kova hinta”

⁹ Julkinen kirje 2017

¹⁰ Suomen ilmastopaneeli ja Suomen luontopaneeli, 2026

^{11,12} Suomen ympäristökeskus (SYKE), 2024: Hakkuut vaikeuttavat hiilineutraaliuden tavoittelua arvioitua enemmän

Suomen metsäsektorilla tapahtuneet muutokset

Metsäsektorin tuotannossa, työllisyydessä ja hakkuumäärissä on tapahtunut merkittäviä muutoksia viime vuosikymmenten aikana. Ala on altis suhdannevaihteluille ja geopoliittisille muutoksille¹³ kuin myös ilmaston kuumenemisen vaikutuksille.

Hakkuutaso ei yksin selitä metsäsektorin työllisyyden kehitystä. Suomen metsien hakkuutaso on noussut viimeisen reilun kymmenen vuoden aikana noin 60 miljoonasta kuutiosta noin 72 miljoonaa kuution vuodessa.¹⁴ Tämä ei kuitenkaan ole johtanut kasvuun metsäsektorin tuottamassa arvonlisässä tai työllisyydessä – päinvastoin. Vuonna 2010 ala työllisti noin 10 000 henkilöä enemmän kuin nykyään, vaikka hakkuutaso oli selvästi alhaisempi – alle 60 miljoonaa kuutiota. Kehitykseen on vaikuttanut esimerkiksi puun käyttötapojen muutos.

”*Toisin sanoen, puuta hakataan enemmän, mutta siitä saadaan suhteessa vähemmän tuottoja.*”

Metsäteollisuuden jalostusarvo on laskenut, kun hienopaperituotannon on korvautunut yhä enemmän sellulla.¹⁵ Aiemmin tuotanto painottui paino- ja toimitopaperiin, kun taas nykyiset sellu- ja kartonkituotteet tuottavat vähemmän arvonlisää puukuutiota kohden. Toisin sanoen, puuta hakataan enemmän, mutta siitä saadaan suhteessa vähemmän tuottoja. Samalla metsäala työllistää aiempaa vähemmän, ja kasvava energiakäyttö johtaa siihen, että yhä suurempi osa puuston hiilivarastosta vapautuu suoraan ilmakehään. Nykyisin noin 60 prosenttia puusta päätyy energiakäyttöön eli polttoon. Vain 40 prosenttia jalostetaan metsäteollisuustuotteisiin.¹⁶

Hakkuiden maltillistamisen taloudelliset vaikutukset

Sitran teettämässä katsauksessa vuotuinen hakkuukertymä laski nykyisestä reiluun 60 miljoonaa kuutiometriin vuodessa, jotta kestävyystavoitteet voitiin saavuttaa. Tämän pohjalta tutkijat arvioivat, että puun myyntitulot laskisivat 15 % ellei puun hinnan nousu kompensoisi hakkuiden alenemisen vaikutusta. Työvoiman tarve vähenisi yhteensä noin 6 200 henkilötyövuotta metsäsektorilla ja muilla toimialoilla 6 200 työllistä. Kun tarkastellaan koko maan taloutta, toimenpiteiden seurauksena arvonlisäys (eli talouden kokonaistuotanto) pienenee noin puoli prosenttia. Tämä lasku sisältää myös välilliset vaikutukset muihin sektoreihin.

Hakkuiden vähentämisen taloudellisten hyötyjen arvioiminen on haastavampaa. Luonnon monimuotoisuus- ja metsien hiilinielutavoitteiden saavuttamisen hyödyn arvioidaan olevan noin 3,3–7,3 miljardia euroa vuodessa. Toimet parantavat metsien resilienssiä, eli kykyä sopeutua ilmastonmuutokseen sekä turvaavat tulevaisuuden puuntuotantoa. Lisäksi ne vahvistavat metsien muita ekosysteemipalveluja, kuten vedenpuhdistusta, tulvasuojelua ja terveysvaikutuksia.¹⁷

”*Riittävät investoinnit uudistumiseen ja korkeamman arvonlisän tuotantoon ovat myös metsäteollisuuden velvollisuus ja osa oikeudenmukaista siirtymää.*”

Luken vuonna 2023 julkaistussa keskustelunavauksessa todetaan, että metsäsektorin arvonlisän merkittävä kasvattaminen olisi mahdollista myös vuotta 2019 pienemmällä hakkuumäärillä, mutta tämä edellyt-

tää merkittäviä investointeja ja arvoketjujen pidentämistä.¹⁸ Toisin sanoen hakkuumäärien kasvattaminen ei ole ainoa tapa vahvistaa alan kilpailukykyä. Riittävät investoinnit uudistumiseen ja korkeamman arvonlisän tuotantoon ovat myös metsäteollisuuden velvollisuus ja osa oikeudenmukaista siirtymää, vaikka investointitarve on mittava.

Oikeudenmukaisuuden periaatteet siirtymässä¹⁹

Vuonna 2024 toteutetun kyselytutkimuksen mukaan enemmistö suomalaisista rajoittaisi metsien hakkuita. Siinä selvisi, että suomalaisten mielestä vastuu hiilinieluista kuuluu ensisijassa metsänomistajille, valtiolle, metsäteollisuudelle ja Metsähallitukselle, ja että taloudellinen tuki tulisi kohdentaa ennen kaikkea metsänomistajille. Kysely tulos viittaa siihen, että hakkuiden maltillistamiselle ja oikeudenmukaiselle siirtymälle on yhteiskunnallista hyväksyntää.²⁰

Alemmat hakkuutasot johtavat taloudellisiin ja sosiaalisiin vaikutuksiin metsäsektorilla, joihin tulee varautua. Oikeudenmukainen siirtymä tarkoittaa sitä, ettei muutoksista aiheudu kohtuuttomia vaikutuksia alan toimijoille tai alueille. Päätöksenteon on oltava

läpinäkyvää ja osallistavaa, jotta näkökulmat tulevat aidosti huomioituiksi. Lisäksi oikeudenmukaisuus huomioi ihmisten erilaiset olosuhteet ja tarpeet, kuten sosiaalisen, kulttuurisen ja taloudellisen taustan, jotta siirtymä tukee kaikkia mahdollisimman yhdenvertaisesti.

Esimerkiksi työntekijöiden sosiaaliset oikeudet, kuten toimeentulo, tulee turvata. Tämä edellyttää siirtymäsuunnitelman, jossa laaditaan polku hakkuiden vuosittaisesta lasku-urasta sekä ohjaukeinoista, joilla siihen päästään. Siirtymäsuunnitelman laatimisessa päävastuu on hallituksella, mutta myös metsäteollisuuden yritysten vastuu on merkittävä. Työssä on osallistettava laajasti alan toimijoita ja sidosryhmiä.

Luontevaa olisi, että siirtymäsuunnitelma laaditaisiin osana samaa kokonaisuutta, jossa linjataan myös ilmasto- ja luontotavoitteita tukevista toimita. Näin oikeudenmukaisuutta ei yritettäisi sovittaa jälkikäteen jo päätettyihin toimenpiteisiin, vaan se olisi sisäänrakennettu osa kokonaisratkaisua alusta alkaen. Kytkeäntäkohta voisi olla esimerkiksi kansallinen ilmastopoliittinen suunnittelu, kuten maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman päivittämisprosessi, tai toimialakohtaiset vähähiilisyystiekartat.

Keihin muutos vaikuttaa?

- Metsänomistajiin, sillä heidän metsäomaisuutensa arvo voi laskea, ellei hakkuiden vähenemistä kompensoida uusilla rahoitus- ja kannustemekanismeilla. Hakkuiden vähentäminen saattaa myös nostaa puun myyntituloja.
- Metsäkoneyrittäjiin, koska hakkuiden vähentyessä myös heidän palveluidensa kysyntä pienenee.
- Metsäteollisuuden työntekijöihin, joiden työllisyystilanne voi heikentyä tuotannon supistuessa tai muuttuessa.
- Metsäteollisuuden suurten tuotantolaitosten paikkakuntiin, sillä mahdolliset toiminnan supistukset tai alasajot heikentävät paikallistaloutta ja voivat vähentää alueen työpaikkoja sekä verotuloja.

¹³ Luke, *Metsäsektorin suhdannekatsaus 2025-2026*

¹⁴ Luke, *2024: Hakkuukertymä ja puuston poistuma alueittain 2023*

¹⁵ Suomen metsätiedepaneeli, *2024*

¹⁶ Luke, *2024: Yhä suurempi osa puun kuiva-aineesta päätyy energiaksi*

¹⁷ Luke ja Syke *2026*

¹⁸ Luke, *2023*

¹⁹ Finnwatch: *Oikeudenmukaisen ekologisen siirtymän periaatteet*

²⁰ Suomen luonnonsuojeluliitto, *2024: Entistä suurempi osa suomalaisista vähentäisi metsien hakkuita*

Ilmastolain mukaan ilmastopoliittisen suunnittelujärjestelmän tavoitteena on osaltaan varmistaa ilmasto-toimien oikeudenmukaisuus.

Siirtymäsuunnitelma antaa toimijoille ennakoitavuutta ja mahdollisuuden mukauttaa investointeja, osaamista ja työvoimaa muuttuvaan tilanteeseen. Mitä aikaisemmassa vaiheessa siirtymäsuunnitelma laaditaan, sitä helpommin siirtymä on mahdollista toteuttaa hallitusti ja ennakoitavasti.

”*Oikeudenmukainen siirtymä tarkoittaa sitä, ettei muutoksista aiheudu kohtuuttomia vaikutuksia alan toimijoille tai alueille.*”

Oikeudenmukainen osallistaminen tarkoittaa, että eri ammattiryhmien, alueiden ja toimijatahojen näkemykset huomioidaan tasavertaisesti, ja että heillä on aito mahdollisuus vaikuttaa siirtymäsuunnitelman laatimiseen.²¹ Siirtymäsuunnitelman pohjana tulee siis olla kattava vaikutustenarviointi sektorin eri toimijoiden ja alueellisten erityispiirteiden osalta. Suunnitelma tulee laatia osallistavasti ja vuoropuhelussa metsäsektorin työntekijöiden ja yrittäjien kanssa, mutta päätöksenteossa kuullaan eri alueellisia toimijoita, kuten työntekijöitä, ja paikallisyhteisöjä, sekä haavoittuvaisessa asemassa olevia ryhmiä kuten alkuperäiskansoja ja nuoria, jotta eri näkökulmat tulevat aidosti huomioituksi.

Mahdollisuus uudelleentyöllistymiseen vihreän siirtymän parissa

Osan metsäsektorilla työskentelevien olisi mahdollista uudelleentyöllistyä kestäväen luonnonhoidon parissa, kuten ennallistamishankkeissa. Alalla voidaan hyödyntää osin metsätalouden osaamista, kuten koneenkäyttöä, maastotyötä ja metsäluonnon tuntemusta.²² Ennallistaminen muodostaa kasvavan työkentän, jossa

metsäalan osaajille on entistä enemmän kysyntää. Myös esimerkiksi uusiutuvan energian hankkeisiin, jotka noudattavat ei merkittävää haittaa -periaatetta, kytkeytyy esimerkiksi infrastruktuurin ylläpitotehtäviä, joihin metsäsektorin käytännön kokemus voisi soveltua hyvin.

On kuitenkin huomionarvoista, etteivät metsäsektoriin elinkeinona nojautuvat alueet aina ole samoja alueita, joille esimerkiksi vihreän siirtymän hankkeet ohjautuvat tai soveltuvat. Siirtymäsuunnitelmassa onkin kiinnitettävä erityistä huomiota alueellisiin eroavaisuuksiin ja erityispiirteisiin. Alueilla, joissa metsäteollisuus on keskeinen työllistäjä ja vaihtoehtoisia vihreitä elinkeinoja ei ole riittävästi, tarvitaan erityistoimia: julkisia investointeja, elinkeinorakenteen monipuolistamista ja koulutuksen alueellisen saavutettavuuden edistämistä.

Osana siirtymäsuunnitelmaa tulisi kattavasti kartoittaa metsäsektorilla työskentelevien asenteita ja halukkuutta uudelleentyöllistyä vihreän siirtymän työpaikoissa. Tästä ei vielä ole riittävä tutkimusta.

Koulutus ja osaamisen kehittäminen

Uudelleen koulutus ja osaamisen kehittäminen ovat keskeinen osa oikeudenmukaista siirtymää.²³ Vaikka hakkuiden maltillistaminen vähentää puunkorjuun määrää, metsien hoito ja jatkuvapuiteisen kasvatuksen menetelmät voivat samalla lisätä tarvetta uudenlaisen osaamisen vahvistamiselle, kuten poimintahakkuiden tekemiseen. Tämä edellyttää osaamisen ja työnkuvien muutosten mahdollistamista.

Metsäalan nykyisessä koulutuksessa tulisi enemmän painottaa ympäristön kannalta kestäviä metsähoidon ja puunkorjuun menetelmiä.²⁴ Tulevat metsätalouden ammattilaiset tulee kouluttaa entistä vahvemmin ilmastovaikutusten, luonnon monimuotoisuuden ja vesistöjen hyvän tilan turvaamisen lähtökohdista. Lisäksi alan nykyisille toimijoille tulee tarjota mahdollisuuksia uudelleen koulutautua ja kehittää uutta

²¹ Ilmastopaneeli. 2023: Ilmastopoliittikan oikeudenmukaisuuden arviointi

²² Pihlainen, S. ja Karhinen, S., 2024: Oikeudenmukainen siirtymä metsäalalla

²³ International Labour Organization (ILO). 2023: Achieving a just transition towards environmentally sustainable economies and societies for all

²⁴ Pihlainen, S. ja Karhinen, S., 2024: Oikeudenmukainen siirtymä metsäalalla

Konkreettisia esimerkkejä oikeudenmukaisesta siirtymästä:

- Työntekijöille, joiden työpaikat muuttuvat tai vähenevät, tarjotaan koulutusta uusiin tehtäviin.
- Alueille, joihin siirtymä vaikuttaa taloudellisesti, pyritään kohdentamaan investointeja tai tukitoimia, jotta haitat eivät kasaannu paikallisesti.
- Päätöksenteossa kuullaan eri alueellisia toimijoita, kuten työntekijöitä, paikallisyhteisöjä (kunnan edustajia sekä kuntalaisia), sekä haavoittuvaisessa asemassa olevia ryhmiä kuten alkuperäiskansoja ja nuoria, jotta näkökulmat tulevat aidosti huomioituksi.
- Metsänomistajille tarjottavaa metsien suojelun rahoitusta vahvistetaan merkittävästi ja kehitetään luonnonvaramarkkinoita.

osaamista esimerkiksi ennallistamisen parissa. Myös koulutuksen edistämiseksi on huomioitava alueellinen oikeudenmukaisuus: koulutuksen on oltava saavutettavissa erityisesti maaseudulla ja metsätalous ja -teollisuusvaltaisilla alueilla.

Varoittava esimerkki turvetuotannon epäoikeudenmukaisesta siirtymästä

Vaikka metsäsektorilla kyse ei ole sektorin alasajosta, voidaan viimeisen vuosikymmenen aikana nähdyn turvesektorin nopeista muutoksista saadut opit välttää. Äkillinen siirtymä ilman riittävä suunnittelua voi johtaa hallitsemattomaan muutokseen ja epäoikeudenmukaisuuden kokemukseen.

Keskustelu oikeudenmukaisesta siirtymästä nousi Suomessa pinnalle erityisesti turvealan nopeiden muutosten myötä. EU:n päästökaupan kiristyneet ehdot ja nopeasti nousut päästöoikeuden hinta ohjasivat energiantuotantoa pois turpeesta. Vuosien ajan päästökaupan tultua voimaan 2005 päästöyksiön hinta oli 3–5 euroa, mutta päästökaupan tiukennusten myötä hinta kohosi vuosien 2018–2021 välillä 90 euroon.²⁵

²⁵ Trading Economics: EU Carbon permits

²⁶ TEM Laaja-alainen turvetyöryhmä selvitti turpeen käytön näkymiä

²⁷ Taloustutkimus. 2020: Energiaturpeen käytön lopettaminen: alan yritysten menetykset

Pääministeri Sanna Marinin hallituskaudella asetettiin kansallinen turvetyöryhmä, joka selvitti myös miten muutos turpeen käytössä tapahtuu alueellisesti ja sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla.²⁶ Osa työryhmän vuonna 2021 esittämistä toimista, kuten romutustuki, otettiin käyttöön hallituskauden aikana.

Joistain tukitoimista huolimatta turvealan toimijoiden kokemuksena oli ettei heitä tuettu siirtymässä riittävästi. Monille tilanteen vakavuus realisoitui vasta, kun päästöoikeuden hinnan kohoamisen myötä energiaturpeen kysyntä kääntyi jyrkkään laskuun 2020. Tämä osui erityisesti yrittäjiin, jotka olivat tehneet mittavia investointeja työkoneisiin ja tuotantoalueisiin, ja jäivät yksin lainojensa kanssa nopeasti romahtavalle alalle.²⁷

”*Sen sijaan että Suomessa oltaisiin varauduttu tukemaan toimijoita muutoksessa, alalle viestittiin vuosikausia päästökaupan käynnistämisen jälkeen valtiollista hyväksyntää ja tukea.*”

Vaikka päästöoikeuksien hintakehitystä ei ollut mahdollista täysin ennakoita, sen vaikutus turvekautta heikentymiseen oli tiedossa päästökauppajärjestelmän alusta lähtien. Sen sijaan että Suomessa oltaisiin varauduttu tukemaan toimijoita muutokseen, alalle viestittiin vuosikautia päästökaupan käynnistämisen jälkeen valtiollista hyväksyntää ja tukea. Lisäksi alan etujärjestöt ummistivat silmänsä edessä olevilta muutoksilta.²⁸ Turpeen energiakäyttöä on pitkään tuettu kevyemmällä verotuksella verrattuna muihin fossiilisiin polttoaineisiin, kunnes hintojen kiristymisen viimein herätti huomion alan tilanteeseen.

Turpeen kysynnän romahdettua 2020, Venäjän hyökkäyssota ja puuhakkeen tuonnin loppuminen vuonna 2022 nosti turpeen roolin uudelleen esiin huoltovarmuuden näkökulmasta. Poliitiikka ja julkinen keskustelu vaihtelivat tässä vaiheessa voimakkaasti. Suuri osa turveyrittäjistä oli kuitenkin jo romuttanut koneensa romutustuen turvin ja siirtynyt muihin tehtäviin.²⁹ Vaikka turpeen energiakäytön alasajo oli ilmaston kannalta oikea suunta, sen toteutustapa näyttäytyi toimijoille sekavana.

Turpeen energiakäytön johdonmukaisen ja hallitun alasajon ja ennakoivien tukitoimenpiteiden sijaan turvetuotannon toimijoille on siis tarjottu poukkoilevaa politiikkaa ja annettu harhaanjohtavia signaaleja alan jatkuvuudesta. Tämä on lisännyt epäoikeudenmukaisuuden kokemuksiin alalla työskentelevien keskuudessa.

Oppeja muista toimialoilla tapahtuneista muutoksista

Suomessa on kokemusta valtion tukitoimista toimialojen nopeissakin muutoksissa. Metsäteollisuudessa on totuttu suhdannevaihteluihin ja esimerkiksi 2000-luvulla Voikkaan paperitehtaan sulkemisen seurauksena noin 700 menetti työpaikkansa ja taloudelliset vaikutukset ulottuivat koko Kymenlaaksoon. Jälkihoidossa oli kuitenkin onnistumisia, jotka liittyivät muutosturvaan, uudelleen koulutautumiseen ja vanhojen toimitilojen uudelleenkäyttöön.³⁰

Vuonna 2019 hyväksytty kivihiilen kieltolaki asetti kivihiilen energiakäytön päättymispäivän vuoteen 2029. Suomi kuitenkin onnistui luopumaan kivihiilestä etuajassa jo vuonna 2025. Kiellon haittavaikutuksien loiventamiseksi valtio rahoitti ennen aikaisesti kivihiilestä luopuvien yhtiöiden investointeja irti kivihiilestä yhteensä 30,5 miljoonalla eurolla. Kivihiilestä luopumiseen vaikuttivat lain lisäksi kiristynyt EU:n päästökauppa sekä yksittäisissä yrityksissä harjoitettu poliittinen ohjaus.³¹

Sekä kivihiilen että turpeen energiakäytön väheneminen on kasvattanut painetta puun energiakäyttöön. Siirtymässä ei ole onnistuttu kaikilta osin turvaamaan ympäristöhyötyjen toteutumista.

²⁸ Koskinen, Paananen ja Pirinen, 2023. Likainen työ: ilmastopoliitikan voittajat ja häviäjät. Like kustannus, Helsinki

²⁹ Koskinen, Paananen ja Pirinen, 2023. Likainen työ: ilmastopoliitikan voittajat ja häviäjät. Like kustannus, Helsinki

³⁰ [Yle 2020: Täältä alkoi Suomen paperitehtaiden surumarssi 14 vuotta sitten ja lähes 700 jäi työttömäksi – selvitimme, mitä suljetulle tehdasaluelle kuuluu nyt](#)

³¹ [Energia-uutiset 2025: Tehosiko tapporaha? Kivihiilen käyttö loppui etuajassa.](#)

Metsänomistajia tulee kannustaa kestävään metsätalouteen:

- Kasvattamalla metsiä vanhemmiksi hiilinielujen vahvistamiseksi.
- Siirtymällä jatkuvapeitteiseen kasvatukseen. Tässä tarjottava neuvontatukea ja ohjauskeinoja metsänomistajille.
- Lisäämällä lahopuun määrää metsissä hiilivarastojen ja monimuotoisuuden turvaamiseksi.
- Lopettamalla ojitusmetsien uudet ojitukset maaperän hiilivarastojen säilyttämiseksi.
- METKA-tukien ehtoja tulee tarkentaa tukemaan jatkuvapeitteistä kasvatusta. Kohdennettua tukea metsänomistajille mahdollisten siirtymävaiheen puunmyyntitulojen menetysten kompensoimiseksi.

Metsäalan uudistamiseksi tarvitaan siirtymäsuunnitelma

- Laaditaan metsäsektorille oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelma ympäristö- ja sosiaalisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Suunnitelma laaditaan yhteydessä maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaan ja toimialojen vähähiilisyystiekarttoihin.
- Valmistelussa huomioidaan kansainväliset ja EU-tason ilmastopoliittiset sitoumukset, ja erityisesti kansallisten vaikutusten lisäksi alueelliset vaikutukset ja osallistetaan laajasti parlamentaarisia puolueita, tutkijoita ja kaikkia sidosryhmiä. Metsäsektorin työntekijät ja alueelliset toimijat osallistuvat siirtymän suunnitteluun tasavertaisesti.
- Vaikutuksia arvioidaan ennalta ja seurataan myös toteutusvaiheessa. Tukitoimenpiteitä kohdistetaan erityisesti haavoittuvaisiin ryhmiin ja niihin, joiden toimeentuloon muutos vaikuttaa kohtuuttoman negatiivisesti.
- Kohdennetaan alueellisia tukitoimia erityisesti alueille, joissa vaihtoehtoisia elinkeinoja on vähän, jotta siirtymän negatiiviset vaikutukset eivät kasaudu.
- Turvataan työntekijöiden toimeentulo ja sosiaaliset oikeudet, muun muassa koulutuksen ja uudelleentyöllistymistukien avulla, sekä riittävällä sosiaaliturvalla.
- Panostetaan uudelleenkoulutukseen ja osaamisen kehittämiseen, esimerkiksi ennallistamiseen liittyvissä tehtävissä. Lisäksi luodaan edellytyksiä uudelleentyöllistymiselle vihreän siirtymän aloilla.
- Huomioidaan metsä-alan yrittäjien taloudelliset riskit, ja vahvistetaan metsänomistajille suunnattua suojelun rahoitusta, jotta hiilinielujen vahvistamiseen kannustetaan.
- Siirtymässä investointeja kohdennetaan pitkäikäisiin ja metsäalan arvonnollisaa parantaviin tuotteisiin ei merkittävää haittaa -periaatetta kunnioittaen.